

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2020/648

z dne 13. maja 2020

o dobropisih, ki se ponudijo potnikom kot druga možnost namesto povračila za odpovedana paketna potovanja in prevozne storitve v zvezi s pandemijo COVID-19

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Svetovna zdravstvena organizacija je 30. januarja 2020 razglasila izbruh COVID-19 za izredne razmere svetovnih razsežnosti v javnem zdravju, 11. marca 2020 pa ga je označila za pandemijo ⁽¹⁾. To je po 1. marcu 2020 močno vplivalo na mednarodna in notranja potovanja, tako poslovna kot pritočasnna, povsod po Evropi in po svetu.
- (2) Zaradi pandemije COVID-19 so sledile nacionalne prepovedi potovanja ter opozorila ali omejitve na mejah. Sledilo je veliko odpovedi in veliko državljanov ni moglo potovati. Sedanje omejitve potovanj po vsem svetu, kakršnih še ni bilo ⁽²⁾, so povzročile, da so potovanja v Evropi in marsikje drugod po svetu skoraj zamrla. Hude posledice čutijo prevozniki, organizatorji paketnih potovanj (v nadaljnjem besedilu: organizatorji potovanj) in ponudniki drugih turističnih storitev v okviru paketnih potovanj.
- (3) Hkrati je veliko potnikov prizadela gospodarska plat krize, saj so se njihovi dohodki zmanjšali zaradi omejitve gospodarskih dejavnosti, ki vpliva na prihodnje možnosti tako pri delodajalcih kot delojemalcih ⁽³⁾.
- (4) V sektorju potovanj in turizma v Uniji se je število rezervacij v primerjavi z enakim obdobjem lani zmanjšalo za 60–90 %. Zahtevki potnikov za povračilo zaradi odpovedi daleč presegajo število novih rezervacij. Po predhodnih ocenah Združenja evropskih potovalnih agencij in organizatorjev potovanj (ECTAA) bi lahko izgube zaradi pandemije COVID-19 v primerjavi s pričakovanimi prihodki na podlagi prejšnjih let v prvem četrtletju leta 2020 znašale 30 milijard EUR (zmanjšanje za 60 %), v drugem četrtletju pa 46 milijard EUR (zmanjšanje za 90 %).
- (5) Prevozniki v vseh načinih prevoza se soočajo s strmim upadom poslovanja, njihove dejavnosti pa so skoraj popolnoma ustavljene. Zaradi tega se jim zmanjšuje denarni tok, kar je posledica pandemije COVID-19 ⁽⁴⁾.
- (6) Pogoji in merila za odpravo zaježitvenih ukrepov so v veliki meri odvisni od podatkov, ki se spreminjajo skozi čas, med drugim od epidemioloških podatkov. Jasne časovnice za odpravljanje omejitvenih ukrepov, ki bo omogočila popolno oživitve prevoznih storitev in turizma, torej še ni ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-as-they-happen>

⁽²⁾ Po podatkih Svetovne turistične organizacije (UNWTO) so na 96 % svetovnih turističnih ciljih uvedene omejitve potovanj (gl. UNWTO, Omejitve potovanj v zvezi s COVID-19 – pregled za turizem na svetovni ravni (COVID-19 related travel restrictions – a global review for tourism) prvo poročilo z dne 16. aprila 2020).

⁽³⁾ Kazalnik gospodarskega razpoloženja (ESI) je aprila 2020 pokazal največji mesečni upad ESI od začetka beleženja (od leta 1985), saj je v euroobmočju upadel na 67,0, v Uniji pa na 65,8. Kazalnik pričakovanja glede zaposlenosti (EEL) je aprila 2020 upadel na najnižjo vrednost od začetka beleženja (63,7 v euroobmočju in 63,3 v Uniji). Gl. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/indicators-statistics/economic-databases/business-and-consumer-surveys/latest-business-and-consumer-surveys_en.

⁽⁴⁾ Npr. za približno 90 % manj zračnega prometa kot lani (vir: Eurocontrol), za 85 % manj storitev železniškega prevoza potnikov na dolgih relacijah, za 80 % manj regionalnega železniškega prevoza potnikov (vključno s primestnim prevozom), skoraj popolno prenehanje storitev mednarodnega železniškega prevoza potnikov (vir: CER); sredi aprila v primerjavi z lanskim letom za več kot 90 % manj prevoza z ladjami za križarjenje in potniškimi ladjami (vir: EMSA).

⁽⁵⁾ Gl. skupni evropski časovni načrt za odpravo ukrepov za zaježitev COVID-19 z dne 15. aprila 2020, https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/european-roadmap-lifting-coronavirus-containment-measures_en.

- (7) Uredbe (ES) št. 261/2004 ⁽⁶⁾, (ES) št. 1371/2007 ⁽⁷⁾, (EU) št. 1177/2010 ⁽⁸⁾ in (EU) št. 181/2011 ⁽⁹⁾ Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljnjem besedilu: uredbe Unije o pravicah potnikov) določajo pravice potnikov v primeru odpovedi. V primeru odpovedi s strani prevoznika mora prevoznik potnikom ponuditi na izbiro povračilo (refundacijo) in preusmeritev ⁽¹⁰⁾. Preusmeritev je v sedanjih razmerah skoraj nemogoča, zato je dejansko možna samo izbira med različnimi možnostmi za povračilo.
- (8) Povračilo polne cene vozovnice se pri prevozu po zraku, vodi ali celinskih plovnih poteh izvede v sedmih dneh od potnikovega zahtevka, pri avtobusnem prevozu v 14 dneh po tem, ko je bila dana ponudba ali prejet zahtevek, pri železniškem prevozu pa v mesecu dni od zahtevka. V skladu z zakonodajo Unije je povračilo možno v denarju ali v obliki dobropisa. Toda povračilo v obliki dobropisa je možno samo, če se potnik s tem strinja ⁽¹¹⁾.
- (9) Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾ (v nadaljevanju: direktiva o paketnih potovanjih) določa, da imajo v primeru odpovedi paketnega potovanja zaradi „neizogibnih in izrednih okoliščin“ potniki pravico do celotnega povračila vseh plačil za turistični paket brez nepotrebnega odlašanja, vsekakor pa v 14 dneh po odstopu od pogodbe. V zvezi s tem lahko organizator potovanja potniku ponudi povračilo v obliki dobropisa. Toda zaradi te možnosti potniki ne izgubijo pravice do povračila v denarju.
- (10) Podobno velja, če se predlagajo spremembe pogodbe o paketnem potovanju (npr. odložitev) ali nadomestni turistični paket ⁽¹³⁾ in če potnik zaradi teh sprememb ali nadomestnega turističnega paketa sprejme paket slabše kakovosti ali z nižjimi stroški ⁽¹⁴⁾ ali odstopi od pogodbe ⁽¹⁵⁾; organizator potovanja mu lahko ponudi tudi dobropis, vendar pod pogojem, da potniki zaradi tega ne izgubijo pravice do povračila v denarju.
- (11) Komisija je 18. marca 2020 sprejela Smernice za razlago uredb EU o pravicah potnikov v zvezi z razvojem razmer glede COVID-19 ⁽¹⁶⁾. Ponovno je poudarila, da imajo potniki na izbiro povračilo v denarju in povračilo v obliki dobropisa.
- (12) Neformalne smernice za uporabo direktive o paketnih potovanjih v zvezi s COVID-19 so bile objavljene 19. marca 2020 na spletnem mestu Komisije ⁽¹⁷⁾; v njih je bila ponovno poudarjena potnikova pravica do celotnega povračila, navedena pa je bila tudi možnost, da potnik sprejme dobropis.

⁽⁶⁾ Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL L 46, 17.2.2004, str. 1).

⁽⁷⁾ Uredba (ES) št. 1371/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o pravicah in obveznostih potnikov v železniškem prometu (UL L 315, 3.12.2007, str. 14).

⁽⁸⁾ Uredba (EU) št. 1177/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o pravicah potnikov med potovanjem po morju in celinskih plovih poteh ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 334, 17.12.2010, str. 1).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) št. 181/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o pravicah potnikov v avtobusnem prevozu in spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL L 55, 28.2.2011, str. 1).

⁽¹⁰⁾ Člen 7(3) Uredbe (ES) št. 261/2004; člen 16(1)(a) Uredbe (ES) št. 1371/2007; člen 18(1)(b) Uredbe (EU) št. 1177/2010; člen 19(1)(b) Uredbe (EU) št. 181/2011.

⁽¹¹⁾ Člen 7(3) Uredbe (ES) št. 261/2004; člen 16(1)(a) Uredbe (ES) št. 1371/2007; člen 18(1)(b) Uredbe (EU) št. 1177/2010; člen 19(1)(b) Uredbe (EU) št. 181/2011.

⁽¹²⁾ Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS (UL L 326, 11.12.2015, str. 1).

⁽¹³⁾ Gl. člen 11 direktive o paketnih potovanjih.

⁽¹⁴⁾ Gl. člen 11(4) direktive o paketnih potovanjih.

⁽¹⁵⁾ Gl. člen 11(5) direktive o paketnih potovanjih.

⁽¹⁶⁾ UL C 89I, 18.3.2020, str. 1.

⁽¹⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/coronavirus_info_ptd_19.3.2020.pdf, objavljeno na spletnem mestu Komisije o odzivu na COVID-19 https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_sl.

- (13) Številne odpovedi zaradi pandemije COVID-19 so v prevoznem in potovalnem sektorju pripeljale do nevzdržnih razmer glede denarnega toka in prihodkov. Likvidnostne težave pestijo organizatorje potovanj še toliko bolj, ker morajo potniku povrniti celotno ceno paketa, sami pa ne dobijo vedno pravočasno povrnjenih vnaprej plačanih storitev, ki so vključene v paket. To lahko dejansko povzroči nepravilno razporeditev bremena med izvajalci dejavnosti v potovalnem ekosistemu.
- (14) Če organizatorji potovanj ali prevozniki postanejo insolventni, obstaja nevarnost, da mnogi potniki ne bodo dobili sploh nobenega povračila, saj njihove terjatve do organizatorjev potovanj in prevoznikov niso zavarovane. Do enake težave lahko pride v poslovnih odnosih med podjetji, če organizatorji potovanj prejmejo dobropis kot povračilo vnaprej plačanih storitev od prevoznikov, ki pozneje postanejo insolventni.
- (15) Če bi naredili dobropise bolj privlačne kot drugo možnost namesto povračila v denarju, bi jih potniki raje sprejemali. To bi pripomoglo k ublažitvi likvidnostnih težav prevoznikov in organizatorjev potovanj ter bi lahko v končni fazi omogočilo boljšo zaščito interesov potnikov.
- (16) Zato bi bilo treba dobropise zavarovati pred insolventnostjo prevoznika ali organizatorja potovanj. Tako zavarovanje bi lahko vzpostavil zasebni ali javni sektor in bi moralo biti dovolj učinkovito in zanesljivo. Zajemati bi moralo vsaj dobropise z značilnostmi, opisanimi v tem priporočilu.
- (17) Te značilnosti bi se morale nanašati predvsem na najkrajši rok veljavnosti, na obdobje, od katerega imajo potniki v primeru, da je rok veljavnosti dobropisa daljši od najkrajšega, pravico do povračila, če ga želijo, in pogoje za povračilo za neodkupljene dobropise. Nanašati bi se morale tudi na obseg storitev, za katere se lahko uporablja dobropis, čas, v katerem je treba dobropis izkoristiti, in prenosljivost dobropisa. Razmislili bi lahko tudi o dodatnih značilnostih, s katerimi bi naredili dobropise še privlačnejše.
- (18) Izdaja dobropisa vzporedno z obratno bremenitvijo v shemah kreditnih kartic bi lahko v končni fazi imela za posledico dvojno povračilo. Zato bi moral prevoznik, če se potnik odloči za dobropis, ta podatek posredovati organizatorju potovanja, potovalni agenciji ali drugemu posredniku.
- (19) Da bi postali dobropisi privlačni za potnike, bi lahko države članice razmislile o sprejetju shem za podporo izvajalcem dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju v skladu s pravili Unije o državni pomoči. Lahko bi npr. vzpostavile posebne jamstvene sheme za dobropise neposredno na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe. Poleg tega bi lahko države članice podprle izvajalce dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju tako, da bi odobrile pomoč *de minimis* v skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 1407/2013 ⁽¹⁸⁾.
- (20) Države članice, ki dajejo podporo izvajalcem dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju, da bi zagotovile poravnavo zahtevkov za povračilo zaradi pandemije COVID-19, bi morale zagotoviti, da se bodo take sheme uporabljale za vse potnike, za katere velja direktiva o paketnih potovanjih ali upoštevne uredbe Unije o pravicah potnikov, ne glede na njihovega izvajalca storitev.
- (21) Glede morebitnih dodatnih likvidnostnih potreb izvajalcev dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju je Komisija 19. marca 2020 sprejela začasni okvir za ukrepe državne pomoči, na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe, da bi podprla gospodarstvo v sedanjí krizi zaradi COVID-19 ⁽¹⁹⁾ in tako ublažila hude motnje v gospodarstvu držav članic. Začasni okvir je bil 3. aprila ⁽²⁰⁾ in 8. maja 2020 ⁽²¹⁾ spremenjen, tako da zajema dodatne ukrepe pomoči.
- (22) Začasni okvir se načeloma uporablja za vse sektorje in podjetja, vključno s podjetji v prevoznem in potovalnem sektorju, in priznava, da sta prevozni in potovalni sektor med najhujše prizadetimi. Njegov namen je ublažiti pomanjkanje likvidnosti, s katerim se soočajo podjetja, npr. z omogočanjem neposrednih nepovratnih sredstev, davčnih ugodnosti, državnih jamstev za posojila in subvencioniranih javnih posojil. Da bi hitro rešile nujne likvidnostne potrebe zlasti malih in srednjih podjetij, lahko države članice v nominalni vrednosti do 800 000 EUR

⁽¹⁸⁾ Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L 352, 24.12.2013, str. 1).

⁽¹⁹⁾ Sporočilo Komisije – Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19, UL C 91I, 20.3.2020, str. 1.

⁽²⁰⁾ Sporočilo Komisije – Sprememba začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19, UL C 112I, 4.4.2020, str. 1.

⁽²¹⁾ Sporočilo Komisije o spremembi začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (UL C 164, 13.5.2020, str. 3).

na podjetje odobrijo brezobrestna posojila ali jamstva za posojila v višini 100 % tveganja ali pa zagotovijo kapital. Začasni okvir poleg tega omogoča pomoč pri likvidnostnih potrebah nad 800 000 EUR na podjetje v obliki jamstev in subvencioniranih obrestnih mer, med drugim ob upoštevanju pogojev za določanje najnižje cene posojila. V zvezi s tem se lahko države članice odločijo glede podpore izvajalcem dejavnosti v prevoznem in potovalnem sektorju, da bi zagotovile poravnavo zahtevkov za povračilo zaradi izbruha COVID-19 in enako obravnavo potnikov.

- (23) V zvezi s tem bo Komisija upoštevala odločitve o dodelitvi pomoči letalskemu sektorju, ki so jih že sprejele države članice, da bi zagotovila, da zaradi dodatne pomoči istim upravičencem ne bi prihajalo do prekomernih nadomestil, ter tako varovala enake konkurenčne pogoje na notranjem trgu.
- (24) Države članice se lahko tudi odločijo, da po stečaju prevoznika ali organizatorja potovanj krijejo zahtevke potnikov za povračilo. Tako kritje zahtevkov za povračilo bi bilo namenjeno samo potnikom, ne podjetjem. Zato ne bi pomenilo državne pomoči in jo lahko države članice izvedejo brez predhodne odobritve Komisije.
- (25) Komisija je pripravljena pri oblikovanju takih ukrepov pomagati in svetovati državam članicam glede vprašanj v zvezi z državno pomočjo.
- (26) Države članice in izvajalce dejavnosti bi bilo treba spodbujati k temu, da bi razmislili o uporabi shem Unije, ki so na razpolago za podporo dejavnosti podjetij in njihovih likvidnostnih potreb.
- (27) Da bi bil učinek tega priporočila čim večji, bi bilo treba o njem obvestiti vse zainteresirane stranke in jih spodbujati, da ga uporabijo –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

PREDMET UREJANJA

1. To priporočilo zadeva dobropise, ki jih lahko prevozniki ali organizatorji potovanj ponudijo potnikom kot drugo možnost namesto povračila v denarju, pod pogojem, da jih potniki prostovoljno sprejmejo, v naslednjih okoliščinah:
 - (a) v primeru odpovedi s strani prevoznika ali organizatorja potovanja od 1. marca 2020 naprej iz razlogov, povezanih s pandemijo COVID-19, v zvezi z naslednjimi določbami:
 - (1) člen 8(1)(a) v povezavi s členom 7(3) Uredbe (ES) št. 261/2004;
 - (2) člen 16(a) v povezavi s členom 17(2) in (3) Uredbe (ES) št. 1371/2007;
 - (3) člen 19(1)(b) Uredbe (EU) št. 1177/2010;
 - (4) člen 18(1)(b) Uredbe (EU) št. 181/2011;
 - (5) člen 12(3) in (4) Direktive (EU) 2015/2302;
 - (b) v primeru sprememb ali odstopa od pogodbe od 1. marca 2020 naprej iz razlogov, povezanih s pandemijo COVID-19, v zvezi s členom 11(4) in (5) Direktive (EU) 2015/2302.

ZAŠČITA PRED INSOLVENTNOSTJO

2. Da bi prispevali k večji privlačnosti dobropisov kot zanesljive druge možnosti namesto povračila v denarju, bi morale vsaj za dobropise z značilnostmi iz točk od 3 do 12 veljati zavarovanje pred insolventnostjo prevoznika ali organizatorja potovanja, ki bi bilo dovolj učinkovito in zanesljivo.

PRIPOROČLJIVE ZNAČILNOSTI DOBROPISOV

3. Dobropisi bi morali veljati najmanj 12 mesecev.

Pod pogojem iz točke 5 bi morali prevozniki in organizatorji potovanj potniku avtomatično povrniti znesek zadevnega dobropisa najpozneje 14 dni po koncu njegove veljavnosti, če dobropis ni bil odkupljen. To velja tudi za povračilo preostalega zneska zadevnega dobropisa, če je bil prej delno odkupljen.

4. Če so dobropisi veljavni dalj kot 12 mesecev, bi morali imeti potniki pravico zahtevati povračilo v denarju najpozneje 12 mesecev od izdaje zadevnega dobropisa. To pravico bi morali imeti tudi kadar koli po tem roku, če so izpolnjeni zakonski pogoji glede rokov.

Prevozniki in organizatorji potovanj bi lahko razmislili o tem, da bi na potnikovo zahtevo omogočili povračilo za dobropise prej kot po 12 mesecih od izdaje zadevnega dobropisa.

5. Potnikom bi moralo biti omogočeno, da uporabljajo dobropise za plačila v zvezi z vsemi novimi rezervacijami, narejenimi pred datumom njihovega poteka, tudi če se plačilo ali storitev opravi po tem datumu.

6. Potnikom bi moralo biti omogočeno, da uporabljajo dobropise kot plačilo za katere koli prevozne storitve ali paketno potovanje, ki ga nudi prevoznik ali organizator potovanja ⁽²²⁾.

7. Če je na voljo in ne glede na kakršno koli razliko v ceni prevoza ali storitve:

- bi morali prevozniki zagotoviti, da bi dobropisi potnikom omogočali potovanje na isti relaciji pod enakimi pogoji za storitve, kakršni so bili navedeni v prvotni rezervaciji,
- bi morali organizatorji potovanj zagotoviti, da bi dobropisi potnikom omogočili rezervacijo za pogodbo o paketnem potovanju z enako vrsto storitev ali enakovredne kakovosti v primerjavi s paketom, ki je prenehal veljati.

8. Prevozniki in organizatorji potovanj bi morali razmisliti o tem, da bi možnost uporabe dobropisov razširili na rezervacije pri drugih subjektih, ki so del iste skupine podjetij.

9. Če je bila odpovedana prevozna storitev ali paketno potovanje rezervirana preko potovalne agencije ali drugega posrednika, bi morali prevozniki in organizatorji potovanj omogočiti uporabo dobropisov tudi za nove rezervacije pri isti potovalni agenciji ali drugem posredniku.

10. Dobropisi za prevozne storitve bi morali biti prenosljivi na drugega potnika brez dodatnih stroškov. Tudi dobropisi za paketna potovanja bi morali biti prenosljivi na drugega potnika brez dodatnih stroškov, če ponudniki storitev, vključenih v paket, soglašajo s prenosom brez dodatnih stroškov.

11. Da bi dobropisi postali bolj privlačni, bi organizatorji potovanj in prevozniki lahko razmislili o izdaji dobropisov z večjo vrednostjo, kot je znesek plačil za prvotno rezervirano paketno potovanje ali prevozno storitev, npr. z dodatnim pavšalnim zneskom ali dodatnimi elementi storitev.

12. V dobropisih bi moralo biti navedeno njihovo obdobje veljavnosti in vse pravice, ki izhajajo iz njih. Izdati bi jih bilo treba na trajnem nosilcu podatkov ⁽²³⁾, kot je elektronska pošta ali papir.

SODELOVANJE MED ZAINTERESIRANIMI STRANMI

13. Če je potnik rezerviral prevozno storitev preko potovalne agencije ali drugega posrednika ali če je bila prevozna storitev sestavni del paketnega potovanja, bi moral prevoznik obvestiti potovalno agencijo, posrednika ali organizatorja potovanja, če se potnik odloči za dobropis.

⁽²²⁾ Opozoriti je treba, da v vsakem primeru veljajo pravice, ki so obvezne na podlagi člena 16(a) v povezavi s členom 17(2) Uredbe (ES) št. 1371/2007 in člena 18(3) Uredbe (EU) št. 1177/2010.

⁽²³⁾ Po členu 3(11) direktive o paketnih potovanjih „trajni nosilec podatkov“ pomeni „vsak instrument, ki potniku ali trgovcu omogoča, da njemu osebno naslovljene informacije shrani tako, da so mu dostopne za prihodnje potrebe za obdobje, ki je ustrezno za namene informiranja, in ki omogoča nespremenjeno reprodukcijo shranjenih informacij“.

14. Različni gospodarski subjekti v vrednostni verigi prevoza in potovanja bi morali sodelovati v dobri veri in si prizadevati za pravično porazdelitev bremena, ki ga je povzročila pandemija COVID-19.

PODPORNI UKREPI

Državna pomoč

15. Države članice se lahko odločijo, ali bodo uvedle posebne sheme za podporo izvajalcem dejavnosti v prevoznem in potovalnem sektorju, da bi zagotovile, da bodo zahtevki za povračilo zaradi pandemije COVID-19 poravnani, in se lahko odločijo, katere vrste ukrepov želijo uvesti in kdaj. Pri oblikovanju takih shem bi morale države članice zagotoviti, da imajo od njih korist vsi potniki ne glede na ponudnika storitev.
16. Da bi omejili negativne učinke za potnike med pandemijo COVID-19, bi morale države članice aktivno razmišljati o vzpostavitvi jamstvenih shem za dobropise, s katerimi bi zagotovile, da bi potniki v primeru stečaja izdajatelja dobropisa dobili povračilo.

Kolikor take jamstvene sheme zmanjšujejo finančno tveganje za potnike pri sprejemanju dobropisov in povečujejo verjetnost, da se bodo odločili za take dobropise namesto povračila v denarju, ter tako izboljšujejo likvidnostni položaj izvajalcev dejavnosti, dajejo zadevnim izvajalcem dejavnosti prednost v obliki likvidnostne razbremenitve in pomenijo državno pomoč.

Taki ukrepi sicer ne bi spadali na področje začasnega okvira, vendar jih lahko države članice prigrasijo neposredno na podlagi člena 107(3)(b) Pogodbe in so predmet posamičnega ocenjevanja. Komisija bi pri takem ocenjevanju soglašala s tem, da državno poroštvo krije 100 % vrednosti dobropisov, da bi bilo zagotovljeno polno zavarovanje vseh potnikov, hkrati pa bi upoštevala druge upoštevne določbe oddelka 3.2 začasnega okvira ⁽²⁴⁾, da bi zagotovila sorazmernost pomoči.

17. Če izvajalci dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju potrebujejo splošno likvidnostno pomoč, se lahko države članice odločijo tudi za uvedbo shem, s katerimi bi jim zagotovile likvidnostno podporo. Če taka podpora ni odobrena pod tržnimi pogoji, lahko pomeni državno pomoč in jo je treba priglasiti Komisiji.

Začasni okvir daje podlago za združljivost take likvidnostne podpore, saj omogoča, da izvajalci dejavnosti v potovalnem in prevoznem sektorju med drugim prejmejo tako pomoč v obliki javnih poroštev ali subvencioniranih posojil za kritje svojih dejanskih likvidnostnih potreb (ob ustrezni utemeljitvi) za 18 mesecev za mala in srednja podjetja ter 12 mesecev za velika podjetja ⁽²⁵⁾.

18. Države članice se lahko odločijo, da po stečaju prevoznika ali organizatorja potovanj krijejo zahtevke potnikov za povračilo.

Kolikor se to povračilo izvede po končanem likvidacijskem postopku in zato ne pomeni likvidnostne razbremenitve organizatorja potovanj ali prevoznika, saj ta ne opravlja več gospodarske dejavnosti, temveč imajo od njega korist samo potniki, pri takih povračilih ne gre za državno pomoč. Države članice lahko zato tovrstne sheme uvedejo brez predhodne odobritve Komisije.

Podpora za mala in srednja podjetja v okviru Evropskega investicijskega sklada

19. Komisija priporoča državam članicam, da spodbudijo finančne posrednike k razmisleku o tem, da bi izkoristili pomoč v zvezi s COVID-19 v okviru jamstvene sheme za posojila v programu COSME, ki sta jo začela izvajati Evropski investicijski sklad in Evropska komisija, ter drugih podobnih shem, ki jih je začela izvajati skupina Evropske investicijske banke. V okviru teh shem je mogoče za reševanje likvidnostnih potreb podjetij zaradi pandemije COVID-19, tudi za povračilo odpovedanih vozovnic, izkoristiti posebne likvidnostne linije in linije obratnega kapitala za mala in srednja podjetja ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo.

⁽²⁴⁾ Oddelček 3.2 začasnega okvira omogoča odobritev javnih poroštev za posojila za omejeno obdobje.

⁽²⁵⁾ Točki 25.d in 27.d začasnega okvira.

Naložbena pobuda v odziv na koronavirus

20. Komisija priporoča državam članicam, da razmislijo o uporabi podpore za obratni kapital za mala in srednja podjetja v panogi potovanj in prevozov v okviru dodatne prožnosti, ki je omogočena v okviru kohezijske politike Unije z naložbeno pobudo v odziv na koronavirus. V zvezi s tem je mogoče obratni kapital za mala in srednja podjetja izkoristiti za reševanje likvidnostnih potreb podjetij zaradi pandemije COVID-19, vključno za stroške v zvezi z odpovedmi.

SPODBUJANJE IZVAJANJA TEGA PRIPOROČILA

21. Organizacije potrošnikov in potnikov na ravni Unije in nacionalni ravni bi morale potnike spodbujati, da namesto povračila v denarju sprejemajo dobropise, ki imajo značilnosti, opisane v tem priporočilu, in izkoristijo varstvo pred insolventnostjo, opisano v tem priporočilu.
22. Organizacije podjetij, potrošnikov in potnikov na ravni Unije in nacionalni ravni, pa tudi organi držav članic, vključno z nacionalnimi izvršilnimi organi, bi morali prispevati k obveščanju vseh strank o tem priporočilu in sodelovati pri njegovem izvajanju.

V Bruslju, 13. maja 2020

Za Komisijo
Adina VĂLEAN
Članica Komisije
